

JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Høringssvar - Rapport fra arbeidsgruppe som har utredet bruk av biologisk materiale innhentet i straffesaker til rettsmedisinsk metodeutvikling, kvalitetssikring og forskning

Dato
11.09.2026

Vår ref.
2026/16087

Deres ref.

Saksbehandler
Helena Ingegerd Eriksson
seniorrådgiver

PB 4013 Ullevål Stadion
0806 Oslo

post@nasjonalarkivet.no
48 05 56 66

Org. nr.
961181399

Nasjonalarkivet viser til Justis- og beredskapsdepartementets høring om bruk av biologisk materiale fra straffesaker.

Arbeidsgruppen foreslår en ny bestemmelse i straffeprosessloven § 160 a som åpner for at biologisk materiale med tilknyttede opplysninger kan brukes til rettsmedisinsk metodeutvikling, kvalitetssikring og forskning. Nærmere regler om håndtering og bruk av materialet foreslås fastsatt i forskrift.

Våre hovedsynspunkter:

1. **Skillet mellom biologisk materiale og dokumentasjon:** Det bør skilles tydelig mellom det biologiske materialet og dokumentasjonen som er knyttet til det.
2. **Krav til dokumentasjon og notoritet:** Dokumentasjonen må gjøre det mulig å etterprøve materialets opprinnelse, håndtering og bruk over tid.
3. **Arkivfaglige krav i forskriften:** Det videre forskriftsarbeidet bør ivareta krav til blant annet bevaring, sporbarhet og digital langtidsbevaring.

1. Skillet mellom biologisk materiale og dokumentasjon

Det bør skilles tydelig mellom det biologiske materialet og dokumentasjonen som er knyttet til det.

Arbeidsgrupperapporten legger ansvaret for håndtering, oppbevaring og bruk av biologisk materiale til de rettsmedisinske virksomhetene. Forvaltning av humant biologisk materiale krever blant annet medisinsk og

rettsmedisinsk kompetanse, egnede oppbevaringsløsninger, nødvendige sikkerhetstiltak og ivaretagelse av smittevern.

Nasjonalarkivets innspill gjelder dokumentasjonen som er knyttet til materialet.

2. Krav til dokumentasjon og notoritet

Dokumentasjon knyttet til biologisk materiale kan være arkivpliktig, ha verdi over svært lang tid og være omfattet av bestemmelser om bevaring i arkivregelverket. Dette kan blant annet gjelde analyser, metadata, beslutninger, sporbarhetsopplysninger, dokumentasjon av beviskjeden («chain of custody»), metodedokumentasjon og forskningsdokumentasjon.

I denne sammenhengen er NOU 2026:3 *Straffeforfølgelsen av Viggo Kristiansen* relevant. Utvalget foreslår å styrke kravene til dokumentasjon i straffesaker, blant annet ved å lovfeste krav til etterprøvnbarhet og sikker dokumentasjon (notoritet) i straffeprosessloven § 226.

Erfaringene fra Baneheia-saken viste blant annet eksempler på mangelfull dokumentasjon. NOU-en peker særskilt på behovet for bedre oversikt over og notoritet knyttet til biologisk materiale ved analyseinstitusjonene. Det må i ettertid være mulig å rekonstruere hva som ble gjort, av hvem, når og på hvilket grunnlag.

Det er derfor ikke tilstrekkelig å bevare selve prøven. Det må også finnes dokumentasjon som gjør det mulig å forstå materialets opprinnelse, håndtering, oppbevaring, bruk og analysehistorikk. Denne dokumentasjonen kan ha betydning også etter at etterforskningen og straffesaken er avsluttet.

3. Arkivfaglige krav i forskriften

Det videre forskriftsarbeidet bør ivareta dokumentasjonen som er knyttet til det biologiske materialet. Det bør stilles krav som sikrer forsvarlig dokumentasjonsforvaltning, blant annet når det gjelder bevaring og kassasjon, sporbarhet og digital langtidsbevaring.

Bevaring og kassasjon

Det bør avklares hvilken dokumentasjon som skal bevares, hvor lenge den skal bevares, og hva som eventuelt kan kasseres. Selv om det biologiske materialet på et tidspunkt destrueres, kan det være nødvendig å bevare dokumentasjon om hva som er destruert, når det skjedde, hvem som besluttet det, og hvilket grunnlag beslutningen bygget på.

Metadata, sporbarhet og styringssystemer

Nasjonalarkivet

Det bør stilles krav til metadata og annen dokumentasjon som gjør det mulig å fastslå blant annet:

- hvor materialet eller beviset kommer fra
- hvilken sak det er knyttet til
- hvor det befinner seg
- hvem som har håndtert det
- hvilke analyser som er gjennomført
- hvilke uttak eller endringer som er gjort
- hvilke beslutninger som er truffet om bruk, oppbevaring eller destruksjon.

Slik sporbarhet er viktig for bevisverdi, etterprøvbarehet og rettssikkerhet. Det bør også vurderes å stille krav til kvalitets- og styringssystemer som sikrer dokumentasjonen over tid.

Felles krav og standarder for blant annet identifikatorer, metadata, dokumentasjon av beviskjeden, proveniens, autentisitet og integritet kan redusere risikoen for at viktig informasjon eller sammenhenger går tapt. Det er også viktig å sikre koblingen mellom det fysiske materialet og den elektroniske saksdokumentasjonen.

Digital langtidsbevaring

Analysen, rådata, bilder, lyd, video, systemlogger, metadata og annen digital dokumentasjon må forbli lesbar, autentisk og forståelig over tid. Kravene til løsninger og systemer bør derfor ta høyde for langsiktig bevaring gjennom teknologiskifter og endringer i regelverk og bruk.

For enkelte typer dokumentasjon kan det være behov for spesialiserte fagmiljøer og løsninger for langtidsbevaring.

Arkivfaglige hensyn bør inngå i det videre arbeidet med å utforme slike krav. Nasjonalarkivet kan ved behov bidra med kompetanse innen dokumentasjonsforvaltning, bevaring og kassasjon, metadata og sporbarhet, standardisering og digital langtidsbevaring.

Om Nasjonalarkivet

Nasjonalarkivet er Norges øverste arkivmyndighet. Vårt samfunnsoppdrag er å bidra til effektiv dokumentasjonsforvaltning, samt å sikre, bevare og gjøre tilgjengelig et bredt og allsidig utvalg av samfunnets arkiver.

Med hilsen Nasjonalarkivet

Nasjonalarkivet

Gro Kathrine Hendriksen
fungerende avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen underskrifter